

คู่มือ

โครงการคุณธรรม

Moral Project Guide

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

โครงการคุณธรรม (Moral Project)

โครงการคุณธรรมคืออะไร?

โครงการคุณธรรม หรือ โครงการความดี เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการทำความดีมีคุณธรรมแบบเชิงรุก (Active Learning) โดยให้ผู้เรียนที่เป็นเด็กและเยาวชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรม การเรียนรู้นี้เองผ่านเทคนิควิธีการเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) โดยประเด็นที่เลือกทำโครงการนั้นเกิดขึ้นมาจากความสนใจและความคิดริเริ่มของผู้เรียนเอง ซึ่งอาจจะเป็นปัญหาที่ต้องการแก้ไข (problem based) หรือเป็นกิจกรรมดี ๆ ที่ต้องการทำ (activity based) โดยเน้นการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มที่ลงมือปฏิบัติงานจริง ด้วยความพากเพียรพยายามอย่างจดจ่อต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาที่ยาวนานพอสมควร (ต้องทำงานจริงไม่น้อยกว่า 2 เดือน) ในลักษณะวิจัยปฏิบัติการ (action research) นำไปสู่การแก้ไขปัญหาด้านความเสื่อมทรามทางศีลธรรม และส่งเสริมการบ่มเพาะความดีมีคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นระบบ รวมทั้งการขยายความมีส่วนร่วมไปสู่บุคคลต่าง ๆ ในสถานศึกษาและชุมชนของตนเองหรือชุมชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ชั้นนำเข้าสู่การทำโครงการ

โค้ช” (ครูที่ปรึกษา) นำสื่อวีดิทัศน์ (Video) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ถึงการทำความดี ในการแก้ไขปัญหาความเสื่อมทางศีลธรรม และส่งเสริมการบ่มเพาะความดีผ่านกิจกรรมโครงการคุณธรรม โดยมีเทคนิค ให้ผู้เรียนคิด ผู้เรียนเลือก ผู้เรียนทำ ในรูปแบบของโครงการกลุ่ม ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ตระหนักในปัญหา สร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียนในการรวมกลุ่มกันทำความดี

ตัวอย่าง

สื่อโครงการคุณธรรม

จิตอาสาของหน้าสะอาด

เด็กไทยไม่แต่งหน้า

รักพลสรวงหวัด

รักสัตว์รักสังคม

อีกแพงแบ่งรัก

ตัวอย่าง

ข้อคำถามการโค้ชสำหรับผู้เรียน

✓ เกริ่นนำในการสร้างความตระหนัก/การสร้างแรงบันดาลใจ

✓ ปัญหาที่อยากแก้/ความดีที่อยากทำ เช่น

“ผู้เรียนคิดว่าในห้องของเรามีปัญหาพฤติกรรมของเพื่อนอะไรที่อยากแก้ไขบ้างคะ/ครับ”

“ผู้เรียนคิดว่าสถานศึกษา/ชุมชนของเรามีปัญหาอะไรที่อยากแก้ไขบ้างคะ/ครับ”

“ผู้เรียนคิดว่ามีความดีอะไรบ้างที่อยากทำให้เขียนมาคนละ 1 ข้อค่ะ/ ครับ”

คุณลักษณะและบทบาทของ “โค้ช” (ครูที่ปรึกษา)

1. สร้างความเป็นกัลยาณมิตร โค้ช(ครูที่ปรึกษา)มีบทบาทสำคัญในการสร้างความเป็นกัลยาณมิตรภายในกลุ่มผู้เรียน ซึ่งเป็นปัจจัยเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้โครงการคุณธรรม
2. โค้ชซึ่งกระบวนกรกลุ่มเรียนรู้ โค้ช(ครูที่ปรึกษา)จะทำให้เกิดกระบวนกรกลุ่มเรียนรู้ ตั้งแต่เริ่มต้นโดยการกระตุ้นจิตสำนึก ชี้ชวนให้สังเกต สร้างความตระหนักและแรงบันดาลใจ
3. บริหารจัดการอิทธิพลกลุ่ม บริหารจัดการให้อิทธิพลกลุ่มไปในทิศทางบวก หลอมรวมพลังกลุ่ม ให้เข้มแข็งสามัคคี
4. เยียวยาปัญหาทางจิตวิทยา เมื่อผู้เรียนเผชิญอุปสรรคความยากลำบากจนท้อถอย ปัญหา ความขัดแย้งกันเองในกลุ่ม หรือเมื่อเกิดภาวะล้มเหลว ไม่สำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยให้กำลังใจและเสริมแรงในการทำงาน
5. กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง การโค้ชของครูที่ปรึกษามีกฎเหล็กว่า “หลีกเลี่ยงการบอกสิ่งให้ทำ มาเป็นการกระตุ้นให้เด็กคิดและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง”
6. ชี้ชวนให้ถุกคิด-สังเกต ตั้งแต่เริ่มต้นในการสำรวจสภาพปัญหา
7. ระดมความคิดและแลกเปลี่ยน กระตุ้นให้เกิดการระดมความคิดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง
8. ค้นคว้าหาความรู้ ชี้แนะให้ค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพิ่มเติม มีการรวบรวมประมวลข้อมูลอย่างเป็นขั้นตอน
9. คิดวิเคราะห์และสร้างสรรค์ ส่งเสริมปัญญาในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ริเริ่มสร้างสรรค์ให้ชัดและเป็นระบบ
10. ประเมินผลและนำเสนอ แนะนำการประเมินผล สรุปผล และการนำเสนอด้วยวิธีการอย่างหลากหลาย
11. กระตุ้น “ต่อมเอ๊ะ” ครูที่ปรึกษาโครงการต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดภาวะ “ต่อมเอ๊ะ” หรือการสังเกต แล้วถุกคิดอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของทุกโครงการและนำไปสู่ความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการ
12. สร้างเงื่อนไขการเรียนรู้ ครูที่ปรึกษาเปิดประเด็นชวนพุดคุยปัญหา หรือกำหนดเงื่อนไข ให้ย้อนกลับไปสังเกตปัญหา เพื่อกระตุ้นให้เกิดการคิดวิเคราะห์และลงมือแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น
13. โค้ชกรณี “สิ่งดีที่อยากทำ” หากผู้เรียนเริ่มต้นด้วย “สิ่งดีที่อยากทำ” ที่ไม่มีที่มาที่ไปที่ชัดเจน ครูที่ปรึกษาจำต้องโค้ช (ถาม-ตอบ กระตุ้นให้คิด ชี้ให้สังเกต สำรวจ เสาะหา ค้นคว้าเพิ่มเติม) เพื่อให้ผู้เรียนย้อนคิดว่าประเด็นความดีนั้น ๆ ทำให้อะไรดีขึ้นหรือไม่ หรือแก้ปัญหาอะไรหรือไม่
14. พลิกสถานการณ์จากความไม่สำเร็จ หากมีความผิดพลาดล้มเหลวไม่เป็นไปตามแผน โค้ชสามารถใช้เป็นโอกาสทองให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ช่วงของ “ความไม่สำเร็จ” และฝ่าฟันแก้ไขสถานการณ์ ไปด้วยกัน เพื่อสร้างความสามัคคีในกลุ่ม
15. การสืบต่อจากรุ่นสู่รุ่น ครูที่ปรึกษาและรุ่นพี่ควรค่อย ๆ ดึงให้รุ่นน้องหน้าใหม่ ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในบรรยากาศของความรักความอบอุ่นอย่างจริงใจ และให้โอกาสรุ่นน้องได้แสดงความคิดเห็น ผ่านกระบวนการทบทวนการทำงาน (AAR) หรือใช้เทคนิค SWOT เพื่อให้รุ่นน้องเกิด “ความรู้สึกเป็นเจ้าของ” และสามารถสืบต่อยอดโครงการได้

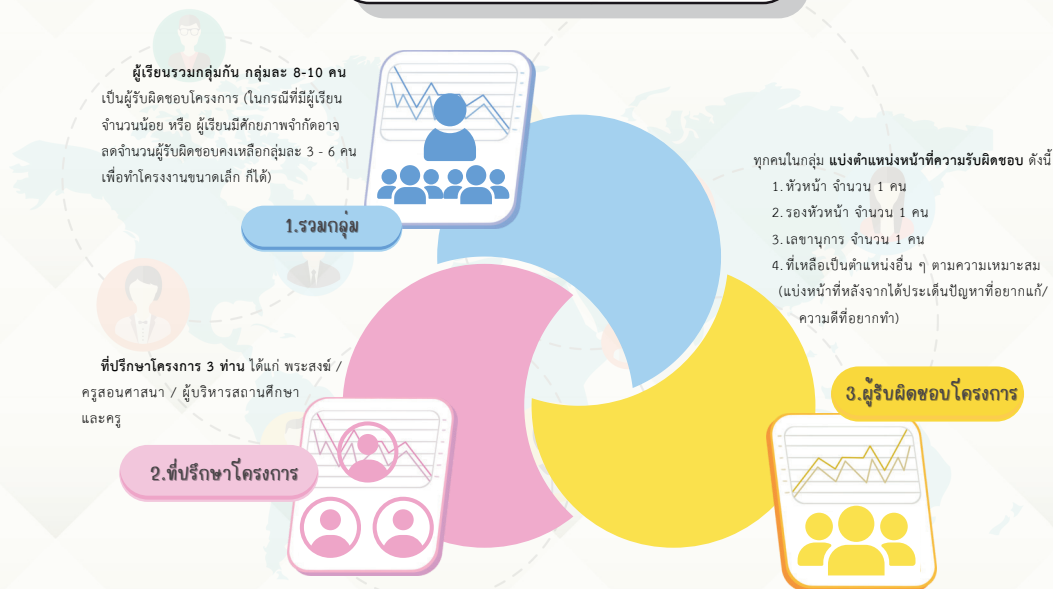

12 ขั้นตอน การทำโครงการคุณธรรม ในสถานศึกษา

1. การสร้างกลุ่ม (รายชื่อผู้รับผิดชอบโครงการ ที่ยังไม่มีแบ่งตำแหน่งใด ๆ)
2. เริ่มต้นคิดทำโครงการ (ใบงานคำถาม 5 ข้อ, ผังมโนทัศน์ร่างที่ 1)
3. การสร้างความมีส่วนร่วม (ใบงานประชาพิจารณ์/ประชุมติ)
4. ตลาคัดผังมโนทัศน์โครงการ (บันทึกประสบการณ์การเรียนรู้)
5. การสำรวจปัญหา-หาข้อมูลสถิติ (ใบงานการสำรวจปัญหา-หาข้อมูลสถิติ)
6. การปรับปรุงผังมโนทัศน์-จัดทำร่างโครงการ (ร่างโครงการ, ผังมโนทัศน์ร่างที่ 2 Plan)
7. การลงมือทำงาน ช่วงที่ 1 (ใบงานความก้าวหน้าประจำสัปดาห์ Do)
8. การประชุมเพื่อทบทวนการทำงานช่วงที่ 1 (ผังมโนทัศน์ร่างที่ 3 Check)
9. การลงมือทำงาน ช่วงที่ 2 (ใบงานความก้าวหน้าประจำสัปดาห์ Act)
10. การประชุมสรุปผล (ใบงานสรุปผลความก้าวหน้าโครงการ และผังมโนทัศน์ ฉบับจริง)
11. การจัดทำสื่อนำเสนอโครงการ (เอกสารและบอร์ดนำเสนอโครงการ)
12. ตลาคัดโครงการคุณธรรม / มหกรรมความดี (บันทึกประสบการณ์การเรียนรู้)

ขั้นตอนที่ 1

การสร้างกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างกลุ่ม

1. ผู้เรียนรวมกลุ่มกัน กลุ่มละ 8-10 คน เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ
2. คณะที่ปรึกษาโครงการ 3 ท่าน ได้แก่ พระสงฆ์/ครูสอนศาสนา ผู้บริหารสถานศึกษา และครู
3. บันทึกรายชื่อผู้รับผิดชอบโครงการ

การโค้ชเพื่อการสร้างกลุ่ม มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1. การสร้างกลุ่ม ควรให้ผู้เรียนรวมกลุ่มกับเพื่อนที่สนิทกัน เพราะผู้เรียนที่สนิทกันจะมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จะทำให้การทำงานกลุ่มเป็นไปได้อย่างดี อิทธิพลกลุ่ม และพลังกลุ่มจะส่งผลในทางบวกอย่างเข้มแข็ง
2. ในระดับประถมศึกษาที่มีผู้เรียนจำนวนมาก ครูอาจพิจารณาจัดกลุ่มให้ผู้เรียน โดยกำหนดผู้เรียนที่มีความสามารถในการอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ดี กระจายอยู่ทุกกลุ่ม แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันของสมาชิกที่ดีในกลุ่มซึ่งจะส่งผลให้โครงการขับเคลื่อนไปได้ด้วยดี
3. สถานศึกษาขนาดเล็กที่มีผู้เรียนจำนวนน้อย หรือผู้เรียนมีศักยภาพจำกัด อาจลดทอนจำนวนผู้รับผิดชอบลงเหลือกลุ่มละ 3-6 คน เพื่อทำโครงการขนาดเล็กก็ได้
4. ในระยะเริ่มต้น อาจมีเพียงครูที่ปรึกษาเพียงท่านเดียว ซึ่งมักจะเป็นครูประจำชั้น จากนั้นจึงหาครูที่ปรึกษาเพิ่ม การมีครูที่ปรึกษาที่มีทักษะการโค้ชซึ่งได้ดี จะส่งผลต่อกระบวนการกลุ่มเรียนรู้ให้เกิดความสำเร็จในการทำโครงการสูง
5. หากใน 1 ห้องเรียนมีโครงการ มากกว่า 1 โครงการ ให้ผู้เรียนมีบทบาท 2 บทบาทไปพร้อมกัน คือ บทบาทเป็นผู้รับผิดชอบโครงการของกลุ่มตนเอง และบทบาทเป็นสมาชิกให้กับโครงการอื่น ๆ
6. หากโครงการใดกลายเป็นโครงการยอดนิยมนั้น มีผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น สามารถ รับสมัครสมาชิกเพิ่มได้จากห้องเรียน/ชั้นเรียนอื่น ๆ แล้วบริหารจัดการสมาชิกให้มีบทบาทและหน้าที่ต่าง ๆ ของตนเอง

ขั้นตอนที่ 2

การเริ่มต้นคิดทำโครงการ

ขั้นตอนที่ 2 การเริ่มต้นคิดทำโครงการ

1. ผู้เรียนทุกคนคิดประเด็นปัญหาที่ยากแก็/ความดีที่ยากทำ คนละ 1 ข้อ
2. รวบรวมปัญหาที่ยากแก็/ความดีที่ยากทำ
3. กลุ่มผู้รับผิดชอบโครงการ มาประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อเลือกประเด็น

ได้แก่ ปัญหาที่ยากแก็/

ความดีที่ยากทำ โดยมีมติร่วมกัน ในการนำมาเป็นหัวข้อในการทำโครงการ
คุณธรรมที่ชัดเจนต่อไป

4. ผู้เรียนผู้รับผิดชอบในแต่ละกลุ่มจัดทำใบงานคำถาม 5 ข้อ โดยการวิเคราะห์
สังเคราะห์ ระดมความคิดต่อปัญหาที่เกิดขึ้นให้ได้มากที่สุด แล้วมาอภิปราย
กันในกลุ่ม

5. นำมาจัดทำผังมโนทัศน์โครงการ ฉบับร่างที่ 1

SCAN HERE

ใบงานคำถาม 5 ข้อ

ตัวอย่างผังมโนทัศน์

การได้ข้อเพื่อการเริ่มต้นทำโครงการ มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1. นำสื่อวิดีโอ (Video) โครงการคุณธรรม ให้ผู้เรียนได้เห็นแนวทางและอธิบายถึงที่มาของโครงการคุณธรรม
เพื่อกระตุ้นให้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญถึงปัญหา
2. กระตุ้นหรือใช้คำถาม เช่น ผู้เรียนคิดว่าปัญหาในสถานศึกษา/ชุมชน หรือ ผู้เรียนอยากทำความดีอะไรเพื่อ
สถานศึกษา/ชุมชน โดยอธิบายเพิ่มเติมว่า ความดีที่ยากทำนั้นต้องช่วยแก้ปัญหาหรือเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมได้
อย่างแท้จริง เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดความดีที่ยากทำหรือปัญหาที่ยากแก็ คนละ 1 ข้อ
3. ให้ผู้เรียนได้นำเสนอปัญหาที่ยากแก็/ความดีที่ยากทำในสถานศึกษา/ชุมชน สังเกตความเข้าใจของปัญหา
ที่พบ หากมองเห็นปัญหาไม่ชัดเจน ครูที่ปรึกษาควรยกตัวอย่างเพิ่มเติม เช่น ปัญหาการลักเล็กขโมยน้อย ปัญหาการ
พูดจาไม่สุภาพ ปัญหาการแต่งกายไม่ถูกระเบียบ เป็นต้น
4. ผู้เรียนร่วมกันอภิปรายถึงความเป็นเหตุเป็นผล ในการเลือกปัญหาที่ยากแก็/ความดีที่ยากทำ ให้เหลือ
1 ข้อ โดยปัญหาที่ผู้เรียนเสนอเป็นปัญหาที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เป็นปัญหาสำคัญ เป็นปัญหาที่ได้รับผลกระทบมาก
และสามารถลงมือทำได้เอง
5. ผู้เรียนร่วมแสดงความคิดเห็นโดยระบุงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา ซึ่งมีปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดย
สาเหตุนั้นเป็นการแก้ปัญหาที่ตรงจุด ตรงประเด็น มีความสอดคล้องกับปัญหา
6. ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ค้นหาวิธีการหรือกิจกรรมในการแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับสาเหตุของปัญหา
และสามารถปฏิบัติได้จริง
7. ผู้เรียนช่วยกันตั้งชื่อโครงการ ชื่อกลุ่ม โดยให้คำนึงถึงความน่าสนใจ ชวนติดตาม
8. ครูที่ปรึกษาให้คำแนะนำและดูแลอย่างใกล้ชิดขณะผู้เรียนจัดทำร่างโครงการฉบับที่ 1 (สมมติฐาน 5 มิติ
ประกอบด้วย ปัญหาสาเหตุ เป้าหมาย ทางแก้และหลักธรรม)

ขั้นตอนที่ 3

การทำประชาพิจารณ์

การสร้าง**การรับรู้** และ**การมีส่วนร่วม**
ผ่านการทำ**ประชาพิจารณ์**และ**ประชาคมติ**

1

นำเสนอผังมโนทัศน์
โครงการ

2

เพื่อนแสดงความคิดเห็น
ข้อเสนอแนะ

3

ครูที่ปรึกษาแสดงความคิด
เห็นข้อเสนอแนะ

4

จัดบันทึกความคิดเห็น
และข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างการมีส่วนร่วม ผ่านการทำประชาพิจารณ์ และประชาคมติ

การสร้างการมีส่วนร่วมกับเพื่อนทั้งห้องเรียน เป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพื่อสร้างการรับรู้และรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการร่วมกัน ซึ่งจะส่งผลต่อการได้รับความร่วมมือจากเพื่อนทั้งห้องต่อไปในอนาคต (มีฉะนั้นแล้ว จะเกิดภาวะที่ผู้รับผิดชอบโครงการต้องทำงานอย่างโดดเดี่ยว ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากเพื่อนคนอื่น ๆ ในห้อง ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการทำโครงการ)

อนึ่ง การที่ครูที่ปรึกษาให้ผู้เรียนนำเสนอผังมโนทัศน์โครงการต่อเพื่อน ๆ ในห้อง ยังเป็นการฝึกทักษะการนำเสนอโครงการของผู้รับผิดชอบโครงการด้วย ซึ่งครูที่ปรึกษาควรใช้โอกาสนี้สร้างเวที การฝึกนำเสนอให้กับผู้เรียนที่ยังไม่กล้าหรือขาดทักษะในการนำเสนอได้อีกด้วย มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

การได้วิชาการสร้างการมีส่วนร่วม ผ่านการทำประชาพิจารณ์ และประชาคมติ มีแนวทางการดำเนินการดังนี้
การทำประชาพิจารณ์

1. ครูที่ปรึกษาโครงการให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอโครงการคุณธรรมของกลุ่มผู้เรียนในห้องเรียนร่วมกัน แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ กับกลุ่มโครงการคุณธรรมที่นำเสนอ
2. ครูที่ปรึกษาใช้เทคนิค คำถามเพื่อให้เพื่อนผู้เรียนในห้องได้แสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโครงการ
 - ทำไมจึงทำโครงการนี้ ทำเพื่ออะไร ทำอย่างไร ทำแล้วได้อย่างไร
3. ครูที่ปรึกษาให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ แบบสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนมีกำลังใจใน การทำงานกลุ่มโครงการคุณธรรม
 - ดีมาก เก่ง เยี่ยมเลย เติม.....นี้ลงไปอีกนิดจะดีที่สุดเลย ...
4. ครูที่ปรึกษาแนะนำการจดบันทึกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากเพื่อน ๆ และครูที่ปรึกษา เพื่อมาปรับปรุงโครงการให้มีความชัดเจนขึ้น
5. หากจะมีการปรับเปลี่ยนชื่อโครงการหรือประเด็นต่าง ๆ หรือเปลี่ยนผู้รับผิดชอบโครงการก็สามารถทำได้ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากเสียงส่วนใหญ่ของเพื่อน ๆ ในห้องก่อน

การทำประชาคมติ

✓

1 เมื่อในห้องได้ทำประชาพิจารณ์เสร็จแล้ว ให้ครูที่ปรึกษาสร้างกระบวนการลงประชาคมติ

จากเพื่อน ๆ ในห้องได้ออกเสียงประชาคมติโหวตรับรองโครงการ

✓

2 เมื่อได้ผลการทำประชาคมติของห้องเรียนแล้ว สามารถให้สมาชิกในกลุ่มโครงการนั้น ๆ ไปแก้ไขและเพิ่มเติม

เดิมตามที่มีประชาพิจารณ์และประชาคมติ

✓

3 หากคะแนนเสียงประชาคมติโหวตรับรองโครงการมากกว่า 90 %

ของจำนวนผู้เรียนทั้งห้อง ถือว่าโครงการนั้นผ่านการรับรอง และได้รับประชาคมติให้เป็นโครงการคุณธรรมของห้องเรียน

NOTES

ในกรณีที่คะแนนเสียงประชาคมติรับรองโครงการไม่ถึง 90% จะต้องกลับไปสู่กระบวนการประชาพิจารณ์ โดยรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่แตกต่างจากผู้คัดค้านเพื่อปรับปรุงโครงการจนกว่าจะเกิดความเห็นพ้องต้องกัน เปลี่ยนมาออกเสียงลงคะแนนรับรองโครงการเกิน 90% ในที่สุด

✓

4 ในกรณีที่ห้องเรียนนั้นไม่มีโครงการมากกว่า 1 โครงการ

ขึ้นไปให้ผลักดันทำประชาพิจารณ์และประชาคมติ จนกว่าจะผ่านการทำประชาคมติรับรองครบทุกโครงการ (ไม่ใช่เป็นการโหวตเลือกโครงการใดโครงการหนึ่ง) จึงจะถือว่าทุกโครงการ เป็นโครงการคุณธรรมของห้องเรียนอย่างเป็นทางการ

✓

5 แม้เกณฑ์คะแนนเสียงที่ถือว่าผ่านการทำประชาคมติ อยู่ที่ 90% แต่โดยทั่วไปโครงการที่สร้างความมีส่วนร่วมได้ดี

มักจะได้ออกเสียง 100% เต็ม

แต่ในบางกรณีที่มีข้อจำกัดบางประการ ครูที่ปรึกษาอาจจูงใจให้คะแนนเสียงผ่านการประชาคมติลดลงมาที่ 80% ก็ได้ แต่อย่ามั่วแสดงว่าโครงการนั้น ๆ มีปัญหาการยอมรับจากเพื่อน ๆ ซึ่งครูที่ปรึกษาต้องหาวิธีการโค้ชชิ่ง เพื่อแก้ปัญหาต่อไป

✓

6 เมื่อโครงการนั้น ๆ ผ่านการประชาคมติรับรองโครงการว่าเป็นโครงการของห้องอย่างเป็นทางการแล้ว ให้กำหนดรายชื่อผู้รับผิดชอบโครงการให้ชัดเจน จำนวนไม่เกิน 10 คน เพื่อนักเรียนคนอื่นที่เหลือในห้องให้เป็นสมาชิกโครงการ ซึ่งหากโครงการนั้น ๆ มีการเติบโตมากขึ้น ก็สามารถรับสมัครนักเรียนห้องอื่นชั้นอื่นเป็นสมาชิกได้เพิ่มขึ้นต่อไป

การทำประชาคมติ

1. เมื่อในห้องได้ทำประชาพิจารณ์เสร็จแล้ว ให้ครูที่ปรึกษาสร้างกระบวนการลงประชาคมติจากเพื่อน ๆ ในห้อง โดยออกเสียงประชาคมติเพื่อโหวตรับรองโครงการ
2. เมื่อได้ผลการทำประชาคมติของห้องเรียนแล้ว สามารถให้สมาชิกในกลุ่มโครงการนั้น ๆ ไปแก้ไขและเพิ่มเติมตามที่มีประชาพิจารณ์ และประชาคมติ
3. หากคะแนนเสียงประชาคมติโหวตรับรองโครงการเกิน 90% ของจำนวนผู้เรียนทั้งห้อง ถือว่าโครงการนั้น ผ่านการรับรอง และได้รับประชาคมติให้เป็นโครงการคุณธรรมของห้องเรียนในกรณีที่คะแนนเสียงประชาคมติรับรองโครงการไม่ถึง 90% จะต้องกลับไปสู่กระบวนการประชาพิจารณ์ โดยรับฟังข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่แตกต่างจากผู้คัดค้านเพื่อปรับปรุงโครงการจนกว่าจะเกิดความเห็นพ้องต้องกัน เปลี่ยนมาออกเสียงลงคะแนนรับรองโครงการเกิน 90% ในที่สุด
4. ในกรณีที่ห้องเรียนนั้น มีโครงการมากกว่า 1 โครงการขึ้นไป ให้ผลักดันทำประชาพิจารณ์และประชาคมติจนกว่าจะผ่านการทำประชาคมติรับรองครบทุกโครงการ (ไม่ใช่เป็นการโหวตเลือกโครงการใดโครงการหนึ่ง) จึงจะถือว่า ทุกโครงการ เป็นโครงการคุณธรรมของห้องเรียนอย่างเป็นทางการ

5. แม้เกณฑ์คะแนนเสียงที่ถือว่าผ่านการทำประชามติ อยู่ที่ 90% แต่โดยทั่วไป โครงการที่สร้าง ความมีส่วนร่วมได้ดีมักจะได้คะแนนเสียง 100% เต็ม แต่ในบางกรณีที่มีข้อจำกัดบางประการ ครูที่ปรึกษา อาจอนุญาตให้คะแนนเสียงผ่านการประชามติลดลงมาที่ 80% ก็ได้ แต่ย่อมแสดงว่าโครงการนั้น ๆ มีปัญหา การยอมรับ จากเพื่อน ๆ ซึ่งครูที่ปรึกษาจะต้องหาวิธีการโค้ชชิ่ง เพื่อแก้ปัญหานี้ต่อไป
6. เมื่อโครงการนั้น ๆ ผ่านการประชามติรับรองโครงการว่าเป็นโครงการของห้องอย่างเป็นทางการแล้วให้กำหนดรายชื่อผู้รับผิดชอบโครงการให้ชัดเจน จำนวนไม่เกิน 10 คน เพื่อนคนอื่นที่เหลือในห้องให้เป็นสมาชิกโครงการ ซึ่งหากโครงการนั้น ๆ มีการเติบโตมากขึ้น ก็สามารถรับสมัครผู้เรียนห้องอื่น ขึ้นมาเป็นสมาชิกได้เพิ่มขึ้นต่อไป

SCAN HERE >

ใบงานประชาสัมพันธ์

ขั้นตอนที่ 4 ตลาดนัดผังมโนทัศน์โครงการ

การจัดตลาดนัดผังมโนทัศน์โครงการคุณธรรม เป็นขั้นตอนการนำเสนอโครงการคุณธรรมสู่สาธารณะหรือกลุ่มคนฟังที่กว้างขวางขึ้น ได้แก่ ผู้บริหาร ครูและผู้เรียนจากห้องอื่น ๆ หรือบุคคลภายนอก ที่เชิญมา เช่น สถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย ศึกษานิเทศก์ เพื่อกระตุ้นให้ผู้รับผิดชอบโครงการรู้สึกผูกพัน เป็นเจ้าของโครงการของตนเอง รู้สึกภาคภูมิใจและพร้อมจะรับผิดชอบต่อโครงการของตนเองที่ประกาศสู่สาธารณะ และยังช่วยพัฒนาทักษะการนำเสนอโครงการได้อย่างดีอีกด้วย ซึ่งการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่ไม่กล้าแสดงออกขาดทักษะการนำเสนอโครงการได้นำเสนอในรูปแบบงานตลาดนัดนี้ จะทำให้เกิดการพัฒนาได้ดี เสมือนเป็นบันไดขั้นแรกให้กล้าแสดงออกกล้านำเสนอ นอกจากนี้ยังเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างเครือข่ายคุณธรรม กับสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย

ขั้นตอนที่ 4 ตลาดนัดผังมโนทัศน์โครงการ

1

จัดโซนตลาดนัด
โครงการ

2

แบ่งทีมนำเสนอ
เป็น 2 ทีม

3

นำเสนอและ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้

4

โหวตโครงการ
ขวัญใจมหาชน

5

ถอดบทเรียนหลัง
การทำงาน (AAR)

การใช้เพื่อจัดตลาดนัดผังมโนทัศน์โครงการ มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1. กรณีครูผู้สอนจัดตลาดนัดผังมโนทัศน์โครงการเอง (ไม่จัดอบรม) ในชั้นเรียนนำข้อเสนอแนะจากผู้เรียนกับครูที่ปรึกษา ปรับปรุงผังมโนทัศน์และจัดทำร่างโครงการ
2. กรณีมีการจัดค่ายคิดทำโครงการ
 - ค่าย 1 วันให้นำเสนอตลาดนัดผังมโนทัศน์โครงการในช่วงโมงสุดท้ายของการอบรม
 - ค่าย 2 วัน ควรนำเสนอตลาดนัดผังมโนทัศน์โครงการในวันที่ 2 ของการอบรม โดยให้เป็น ส่วนหนึ่งของพิธีปิด ที่เชิญผู้บริหารการศึกษาหรือบุคคลภายนอก เช่น ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาธิการภาค คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง และบุคลากรภายใน (ผู้บริหารและครู ในสถานศึกษา) ได้ร่วมชมตลาดนัดผังมโนทัศน์โครงการ
3. การจัดโซนตลาดนัดโครงการ จัดแถวและแบ่งโซนการนำเสนอโครงการให้เหมาะสมต่อสถานที่
 - ให้กลุ่มผู้รับผิดชอบแบ่งทีมนำเสนอเป็น 2 ทีม (ทีม A และทีม B)
 - นำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผังมโนทัศน์โครงการ ๆ ละ 5-7 นาที เวลาในการนำเสนอสามารถปรับได้ตามบริบท ทั้งนี้เพื่อเป็นการฝึกผู้เรียนให้กล้าแสดงออกและเกิดความมั่นใจ อาจมีท่าทางประกอบประจำกลุ่ม/คำขวัญ/เพลงประจำกลุ่มได้ตามความเหมาะสม กำหนดระยะเวลาการนำเสนอเป็น 2 ครั้ง โดยครั้งแรกให้ทีม A นำเสนอก่อน ทีม B ไปชมโครงการอื่น ๆ เมื่อครบเวลาครั้งแรก ก็สลับให้ทีม B มานำเสนอต่อในครั้งหลัง ทีม A ก็ไปชมโครงการอื่น ๆ
4. กิจกรรมการโหวตโครงการขวัญใจมหาชน (ขอใจแลก.. ความดี) อาจมีหรือไม่มีก็ได้

เมื่อนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ครบทั้ง 2 ครั้งเวลาแล้ว ให้ทำกิจกรรมการโหวตโครงการ ขวัญใจมหาชน โดยใช้สติ๊กเกอร์รูปหัวใจ (หรือรูปอื่นที่สามารถจัดหาได้) แจกให้ผู้เรียนทุกคนไปโหวตให้กับโครงการอื่น ๆ ยกเว้นโครงการของตนเอง โดยแปะสติ๊กเกอร์บนแผ่นกระดาษสำหรับการโหวตลงคะแนนที่เขียนชื่อกลุ่มห้องเรียนของแต่ละโครงการไว้แล้ว (ข้อควรระวังไม่เน้นการแข่งขันเน้นชื่นชม และควรมี การเตรียมการเสริมแรงและให้กำลังใจสำหรับโครงการที่ได้คะแนนโหวตน้อย)
5. ให้ผู้เรียนถอดบทเรียนหลังการทำงาน AAR - After Action Review

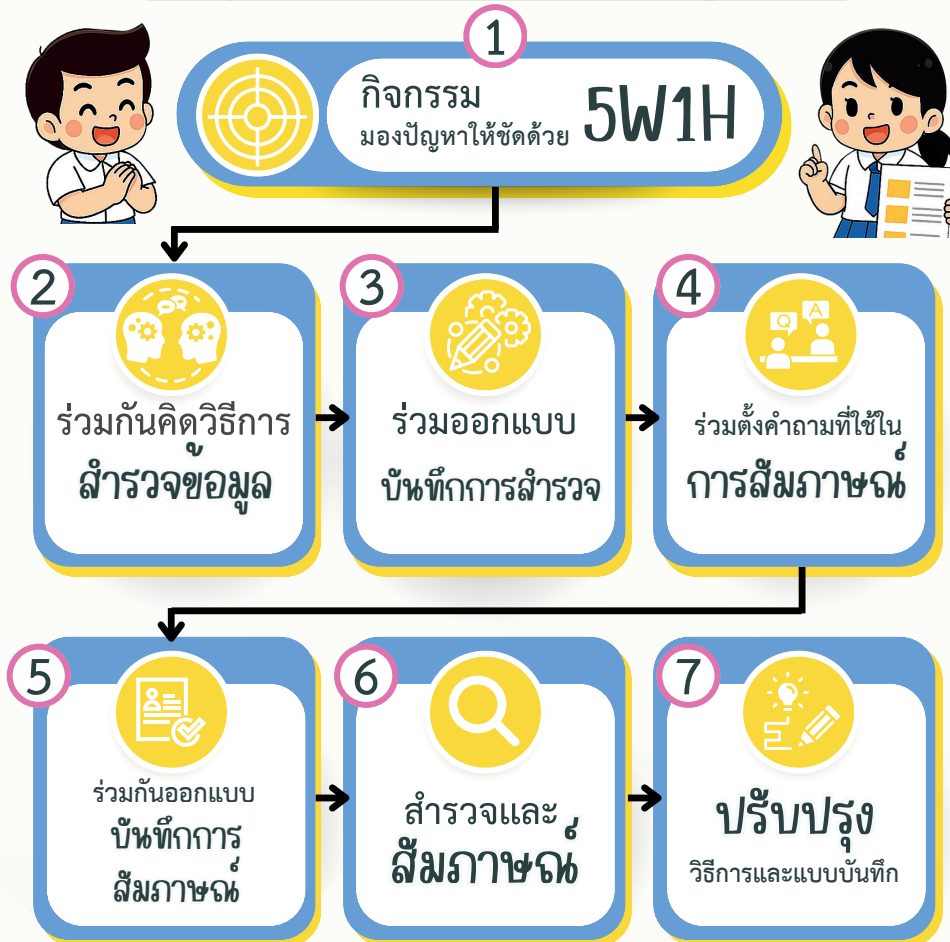
ผู้เรียนบันทึกประสบการณ์และสิ่งที่ได้เรียนรู้ภายหลังการนำเสนอและไปดูโครงการอื่น ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงโครงการของตนเองให้ดียิ่งขึ้น
6. ครูที่ปรึกษามีหน้าที่ชี้ ชม เชียร์ ให้เจ้าของโครงการ เห็นปัญหา สาเหตุ เป้าหมาย ทางแก้ หลักธรรม โดยอาจใช้คำถามดังต่อไปนี้

ปัญหาของโครงการนี้คืออะไร เป็นปัญหาหรือความดีที่อยากทำ ทำไมจึงต้องทำ ทำเพื่ออะไรทำอะไร ทำแล้วได้อะไร ใช้หลักธรรมหรือคุณธรรมอะไรเพื่อให้การทำงานสำเร็จ ข้อระวังการชี้ถูกชี้ผิด คำถามแบบปลายเปิดให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบโดยไม่เร่งคำตอบ ควรทิ้งระยะเวลาให้ผู้เรียนคิด หรือให้ผู้เรียน คิดเป็นการบ้าน

ขั้นตอนที่ 5

การสำรวจปัญหา-หาข้อมูลสถิติ

ขั้นตอนที่ 5 การสำรวจปัญหา หาข้อมูลสถิติ

การร่วมกันวิเคราะห์ว่าโครงการจะประสบความสำเร็จ หรือจะมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาได้มากน้อยเพียงใด จะเห็นได้จากขั้นตอนการทำงานนี้ หากโครงการใดที่มีการสำรวจสภาพปัญหา สาเหตุได้ชัดเจนไม่คลุมเครือ กล่าวคือ สามารถรู้ถึงตัวบุคคลที่เป็นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเป้าหมาย มีการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นรายบุคคล สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์ จัดกลุ่มแยกประเภท พิจารณาแยกตามอาการหนักเบาของปัญหา สาเหตุ ได้อย่างชัดเจน ย่อมจะทำให้ผู้รับผิดชอบคิดค้นวิธีการแก้ปัญหา ที่ตรงประเด็นไปที่สาเหตุ ซึ่งจะทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายในการแก้ปัญหาที่วางไว้ได้สำเร็จในที่สุด มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

SCAN HERE >

ตัวอย่างการสำรวจข้อมูลสถิติ

การโค้ชเพื่อการสำรวจปัญหา หาข้อมูลสถิติ มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

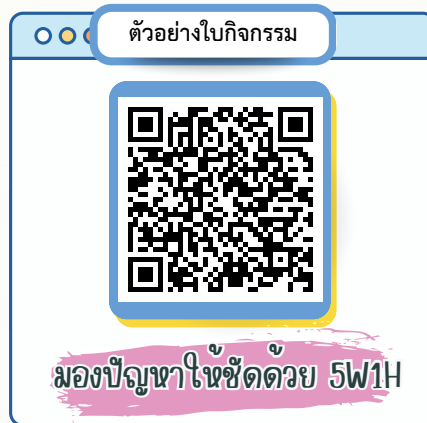
1. กิจกรรมมองปัญหาให้ชัดด้วย 5W1H (Who What Where When Why How) ครูที่ปรึกษาตั้งประเด็นคำถามให้ผู้รับผิดชอบแต่ละโครงการ ได้ช่วยกันคิด
พิจารณาอย่างละเอียดว่า

SCAN HERE >

“ปัญหา” (กลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มเสี่ยง)

ที่ระบุไว้ในผังมโนทัศน์นั้นหมายถึง

2. จำแนกประเภทและวัดจำนวนได้อย่างไร

- ให้ผู้เรียนคิดวิธีการสำรวจข้อมูลสภาพปัญหา
- ให้ผู้เรียนคิดแบบบันทึกการสำรวจสภาพปัญหา
- ให้ผู้เรียนคิดคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มเสี่ยง
- ให้ผู้เรียนคิดแบบบันทึกการสัมภาษณ์
- ให้ผู้เรียนลงมือทำการสำรวจและสัมภาษณ์ภาคสนาม ในระยะเวลาไม่เกิน 1 สัปดาห์
- นำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาปรับปรุงวิธีการและแบบบันทึกการสำรวจและสัมภาษณ์
- หากมีการปรับปรุงวิธีการสำรวจและสัมภาษณ์ ให้ขยายระยะเวลาสำรวจอีกไม่เกิน 1 สัปดาห์

3. หากผู้เรียนคิดปัญหาไม่ชัดเจนหรือขอบเขตกว้างเกินไป ครูที่ปรึกษาควรโค้ชให้ผู้เรียนเห็นว่าในระยะเริ่มต้นทำโครงการ ควรจะมีกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถแก้ไขปัญหาได้สำเร็จ

4. บุคคลเป้าหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการทำโครงการ ได้แก่

- ประชากร หมายถึง บุคคลทั้งหมดที่อยู่ในขอบเขตที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
- กลุ่มเป้าหมายที่เป็น “กลุ่มเสี่ยง” หมายถึง บุคคลที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ที่เป็นปัญหา
- กลุ่มเป้าหมายที่เป็น “กลุ่มอาสา” หมายถึง บุคคลระดับแกนนำที่ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 6 การปรับปรุงผังมโนทัศน์ จัดทำร่างโครงการ (Plan)

การปรับปรุงผังมโนทัศน์ จัดทำร่างโครงการคุณธรรม ตามลำดับ Flow Chart การดำเนินงานต่อไปนี้

มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชุมกลุ่มผู้รับผิดชอบโครงการ

ครูที่ปรึกษากระตุ้นเตือนให้ผู้เรียนร่วมกันประชุม โดยนำผลจากการสำรวจข้อมูลและความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากการประชาพิจารณ์มาปรับปรุงผังมโนทัศน์ใหม่ (ร่างที่ 2)

2. จัดทำผังมโนทัศน์ ร่างที่ 2

ผู้เรียนร่วมกันปรับปรุงผังมโนทัศน์ ร่างที่ 2 โดยไม่ลอกจากผังมโนทัศน์ ร่างที่ 1 ควรคิดใหม่ ทำใหม่ ข้อมูลใหม่จากการสำรวจและข้อเสนอแนะจากการทำประชาพิจารณ์

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบผังมโนทัศน์ ร่างที่ 1 และร่างที่ 2

ผู้เรียนช่วยกันวิเคราะห์เปรียบเทียบผังมโนทัศน์ ร่างที่ 1 และร่างที่ 2 ว่ามีความแตกต่างจากเดิม มีอะไรชัดเจนขึ้น หากพบว่า ยังมีข้อมูลของสภาพปัญหาและ ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ชัดเจน ข้อมูลไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้ในการวางแผนแก้ปัญหายังไม่ครบถ้วน หลักธรรมและคำสอน ในหลวงที่นำมาอ้างอิง ยังไม่ถูกต้องชัดเจน ต้องค้นคว้าหาข้อมูล และองค์ความรู้มาเพิ่มเติม ซึ่งอาจจะได้จากการสำรวจข้อมูลเพิ่มเติม จากการสนทนา สัมภาษณ์บุคคล หรือการค้นคว้าหาความรู้ จากหนังสือตำราและแหล่งเรียนรู้ เพื่อรวบรวมประมวลข้อมูล ทั้งหมดมาจัดทำร่างโครงการต่อไป

SCAN HERE

ตัวอย่างแบบวิเคราะห์เปรียบเทียบ
ผังมโนทัศน์ ร่างที่ 1 และร่างที่ 2
(สามารถเลือกไปใช้ตามความเหมาะสม)

4. ผู้เรียนจัดทำร่างโครงการและปฏิทินการทำงาน

ผู้เรียนร่วมกันพิจารณาวางแผนงาน โดยนำข้อมูลที่รวบรวมและประมวลได้ทั้งหมดมาเรียบเรียงและจัดทำเป็นเอกสารร่างโครงการ

SCAN HERE

การได้ขเพื่อการปรับปรุงผังมโนทัศน์ จัดทำร่างโครงการ (Plan) มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

- กล่าวถึงความสำคัญของการปรับปรุงผังมโนทัศน์ใหม่ เนื่องจากผังมโนทัศน์ที่ผู้เรียนได้จัดทำขึ้นในครั้งแรกยังไม่สมบูรณ์ ขาดข้อมูลในบางประเด็น เช่น สถิติ/ข้อมูล ปฏิทินการทำงาน เป็นต้น รวมทั้งชี้ให้เห็นว่าถ้าจัดทำร่างโครงการที่มีรายละเอียดมาก จะทำให้การดำเนินโครงการมีความชัดเจน สะดวกในการดำเนินงาน สามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน
- ควรมีสิ่งใดบ้างที่ต้องปรับปรุงหรือเพิ่มเติมในร่างโครงการนี้ เช่น
 - สถิติ/ข้อมูลที่ได้อบรมรวม ทั้งจากการสำรวจ สัมภาษณ์ สังเกต ฯลฯ
 - เริ่มต้นควรกำหนดระยะเวลาการทำงาน ไม่น้อยกว่า 2 เดือน
 - สถานที่ดำเนินการ จะเป็นภายใน/ภายนอกสถานศึกษาก็ได้
 - จัดทำปฏิทินการทำงาน จะช่วยให้การทำงานสำเร็จตามแผนงาน ไม่ทับซ้อนหรือใกล้กับช่วงสอบ
 - ทบทวนการมอบหมายหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อความเหมาะสมและการทำงานเป็นทีม งานจะสำเร็จตามแผนงาน
 - ทบทวนสภาพปัญหาและสาเหตุ โดยให้วิเคราะห์เชื่อมโยงไปสู่ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหา ซึ่งอ้างอิงจากข้อมูลที่สำรวจ และสัมภาษณ์
 - ระบุเป้าหมายของการแก้ปัญหาให้ชัดเจนทั้งเป้าหมายเชิงปริมาณและเป้าหมายเชิงคุณภาพ
 - ระบุตัวชี้วัดความสำเร็จและวิธีการวัดความสำเร็จ
 - ระบุหลักสูตรของศาสนา คุณธรรม ค่านิยม พระราชดำริ/พระราชดำรัสให้สอดคล้องกับปัญหา พร้อมอธิบายความหมายโดยย่อเชื่อมโยงกับโครงการอย่างสอดคล้องเป็นเหตุเป็นผล
 - วิธีการดำเนินงาน (แสดงวิธีการดำเนินงานเป็นข้อ ๆ หรือเป็นแผนผังที่มีคำอธิบายที่ชัดเจน)
 - งบประมาณและแหล่งที่มาของงบประมาณ (แสดงงบประมาณโครงการและแหล่งที่มา หากมีการระดมทุนเพิ่ม ให้บอกแผนงานหรือวิธีการระดมทุนด้วย)
 - ผลที่คาดว่าจะได้รับ (ผลโดยตรงและผลกระทบที่ต่อเนื่อง)
 - ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะที่ปรึกษา
- ให้คำแนะนำในการออกแบบและจัดทำใบงานอย่างง่าย ครบประเด็น แต่เน้นประหยัดและสะดวก
- ให้คำปรึกษาเมื่อผู้เรียนขอความช่วยเหลือหรือเกิดความสงสัยเป็นรายกรณีด้วยความเป็นกัลยาณมิตรขณะจัดทำร่างโครงการที่ 2

ขั้นตอนที่ 7

การลงมือทำงาน ช่วงที่ 1 (DO)

การโค้ชโครงการเพื่อดำเนินงาน (DO)
มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1 • จัดชั่วโมงโครงการ

ผู้บริหารหรือฝ่ายวิชาการควรจัดสรรเวลาสำหรับชั่วโมงโครงการโดยเฉพาะ เพื่อให้ครูที่ปรึกษาได้มีโอกาสประชุมกลุ่มกับผู้เรียนเพื่อทบทวนการทำงานประจำสัปดาห์

2 • ลงมือทำโครงการ

ให้ผู้เรียนใช้ปฏิทินงานรายสัปดาห์เพื่อวางแผนการทำงาน และเริ่มทำโครงการตามแผนที่วางไว้ เป็นระยะเวลา 1 เดือน

3 • ถอดบทเรียนรายสัปดาห์ (AAR)

ครูที่ปรึกษานัดหมายผู้เรียนถอดบทเรียนหลังการทำงาน (AAR) ประจำสัปดาห์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เล่าถึงสภาพการดำเนินงานและปัญหาที่พบ

4 • บันทึกความก้าวหน้า

ผู้เรียนต้องบันทึกผลการทำงานลงใน ใบงานรายงานความก้าวหน้าทุกสัปดาห์

5 • ให้คำปรึกษาและลงชื่อรับรอง

ครูที่ปรึกษาควรให้คำแนะนำและบันทึกข้อเสนอแนะ พร้อมลงลายมือชื่อรับรองใน ใบงานแต่ละสัปดาห์ เพื่อเกิดร่องรอยการทำงานเชิงประจักษ์

6 • ปรับการถอดบทเรียนให้เหมาะสม

ครูที่ปรึกษาสามารถปรับจำนวนครั้งและรูปแบบการถอดบทเรียนได้ตามความเหมาะสม เพื่อติดตามความก้าวหน้าและสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน

7 • โอกาสในการเรียนรู้จากปัญหา

ครูควรใช้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในช่วงแรกเป็นโอกาสในการสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะแก้ไขปัญหาด้วยตัวเองและสร้างทีมที่เข้มแข็งและสามัคคี

ขั้นตอนที่ 8

ประชุมทบทวนการทำงาน (AAR)

ช่วง 1 เดือนแรก (Check) และรายงานความก้าวหน้า โครงการ (ปรับปรุงผังมโนทัศน์ร่างที่ 3)

จัดชั่วโมง AAR

01

ผู้บริหารหรือฝ่ายวิชาการควรจัดเวลาสำหรับชั่วโมงถอดบทเรียน (AAR) โดยเฉพาะเพื่ออำนวยความสะดวกในการประชุมกลุ่มทบทวนหลังการทำงาน

ประชุมทบทวน

02

ครูที่ปรึกษามีการนัดหมายผู้เรียนรวมกลุ่ม ตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนได้เล่าภาพรวมของการดำเนินงานและปัญหาที่พบเจอ

สร้างความตระหนัก กระตุ้นความรับผิดชอบ

03

ครูที่ปรึกษาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้เล่าปัญหาที่เกิดจากการทำงาน เพื่อสามารถติดตามผลและสร้างความตระหนัก ในการทำงานได้

สร้างบรรยากาศเชิงบวก

04

ครูที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการทำโครงการ สร้างบรรยากาศในการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดความสามัคคี ร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

ร่วมปรับปรุงมโนทัศน์

05

ครูที่ปรึกษาและผู้เรียนควรช่วยกันปรับปรุงผังมโนทัศน์ร่างที่ 3 ไปพร้อม ๆ กัน

ขั้นตอนที่ 9

การลงมือทำงานช่วงที่ 2 (ACT)

และประชุมทบทวนการทำงานช่วง 2 เดือนหลัง (AAR) และสรุปผลโครงการ จัดทำสื่อนำเสนอโครงการ
กิจกรรมแพะหำ **สำหรับครูที่ปรึกษา**

01

ให้ผู้รับผิดชอบโครงการนำปฏิทินมาวางแผนการทำงานเป็น
“แผนงานรายสัปดาห์”

06

เมื่อผู้เรียนทำงานช่วงที่ 1 ครบกำหนดให้ผู้เรียน
ประชุมกลุ่มเพื่อทบทวนการทำงาน

02

ให้ผู้เรียนลงมือทำงานช่วงที่ 1
ตามแผนงานรายสัปดาห์

07

ให้นักเรียนประมวลข้อมูลทั้งหมดมา
จัดทำผังมโนทัศน์โครงงาน
ร่างที่ 3 จากนั้นลงมือทำงานช่วงที่ 2 ตามแผนรายสัปดาห์ ต่อไป

03

ให้ผู้เรียนทำการถอดบทเรียน
หลังการทำงาน (AAR) ประจำสัปดาห์

04

ให้ผู้เรียนบันทึกผลการทำงาน
ลงในใบงานรายงานความก้าวหน้าประจำสัปดาห์

05

ครูที่ปรึกษาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ
บันทึกลงในใบงานแต่ละสัปดาห์

การโค้ชเพื่อการปรับการปฏิบัติงานให้สมบูรณ์ (Act) มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

SCAN HERE

ตัวอย่างแบบรายงาน

ความก้าวหน้าโครงงานคุณธรรม
(รายสัปดาห์)

1. ครูที่ปรึกษาให้ผู้เรียนลงมือทำงาน ช่วงที่ 2 ตามแผนงานที่ได้ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว
2. ครูที่ปรึกษาให้ผู้เรียนถอดบทเรียนหลังการทำงาน AAR ประจำสัปดาห์ ทำง่าย ๆ ไม่เป็นทางการ และเล่าถึงการดำเนินการและปัญหาที่พบหลังจากปรับปรุงแผนการทำงาน
3. ครูที่ปรึกษาให้ผู้เรียนบันทึกผลการทำงานลงในใบงานรายงานความก้าวหน้า ประจำสัปดาห์
4. ครูที่ปรึกษาให้คำปรึกษา และบันทึกข้อเสนอแนะลงลายมือชื่อรับรองใบงาน ในแต่ละสัปดาห์ ซึ่งจะทำให้เกิดร่องรอยการทำงานเชิงประจักษ์
5. ผู้บริหารสถานศึกษา หรือฝ่ายวิชาการ ควรกำหนดให้มีชั่วโมงโครงงานประจำสัปดาห์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ครูที่ปรึกษาในการประชุมกลุ่มเพื่อทบทวนการทำงานประจำสัปดาห์ของผู้เรียน
3. การจัดกิจกรรมการถอดบทเรียนหลังการทำงาน AAR ประจำสัปดาห์ ครูที่ปรึกษาอาจพิจารณา จัดตามความเหมาะสมทั้งจำนวนครั้ง และรูปแบบการจัด แต่ทั้งนี้ควรจัดให้ผู้เรียนเพื่อการติดตามความก้าวหน้าและการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนผู้ทำโครงงาน

การทำโครงการในระยหานี้ เป็นการทํางานเพื่การปรับปรุงในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ ดัดส่วนที่เกิน และเติมเต็มส่วนที่ขาดครูที่ปรึกษาและผู้รับผิดชอบโครงการควรตระหนักว่า อย่าทํางานเพียงเพื่อให้ได้ผลตามร่างโครงการที่วางแผนไว้เท่านั้น แต่ทํางานเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาคุณธรรมความดีของตนเองและทุกคนที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก ซึ่งคุณธรรมความดีต้องเพิ่มขึ้น มีทักษะประสบการณ์เพิ่มขึ้นและควรมีความสุขจากการทำความดีนั้น การทําโครงการและการทำความดีเพื่อน้อมเกล้า ฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่ใชการแข่งขันเพื่อถํารางวัล

ขั้นตอนที่ 10

การประชุมสรุปผล

ขั้นตอนที่ 10 การประชุมสรุปผล

มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1. ประธานโครงการรายงานความก้าวหน้าของโครงการคุณธรรมที่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 2 เดือน
2. ร่วมกันสรุปผลความก้าวหน้าของโครงการคุณธรรม
3. ร่วมกันจัดทำตารางสรุปมโนทัศน์โครงการคุณธรรม
4. ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบผังมโนทัศน์ฉบับจริงกับผังมโนทัศน์ร่าง 3 ฉบับ เพื่อสรุปผลการทำโครงการ
5. อาจเชิญผู้บริหารสถานศึกษา/ศึกษานิเทศก์ร่วมรับฟัง และเสนอแนะให้กับกลุ่มผู้เรียนแบบกัลยาณมิตร เสริมแรง และให้กำลังใจกับกลุ่มผู้เรียน (ชี้ ชม เชียร์)

SCAN HERE

ตัวอย่างตารางสรุป
มโนทัศน์โครงการคุณธรรม

การโค้ชเพื่อการประชุมสรุปผล มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1. ให้ผู้รับผิดชอบโครงการประชุมสรุปผลการทำงานโครงการ
2. ประมวลสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำโครงการทั้งหมดลงในใบงานสรุปผลความก้าวหน้าโครงการ
3. สรุปผลโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปลายทางเป็นผังมโนทัศน์โครงการฉบับจริง
4. ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบผังมโนทัศน์ฉบับจริงกับผังมโนทัศน์ร่าง 3 ฉบับ เพื่อสรุปผลการทำงานโครงการ
5. อาจเชิญผู้บริหารสถานศึกษา/ศึกษานิเทศก์ร่วมรับฟัง และเสนอแนะให้กับกลุ่มผู้เรียนแบบกัลยาณมิตร เสริมแรงและให้กำลังใจกับกลุ่มผู้เรียน (ชี ชม เขียว)

ขั้นตอนที่ 11

การจัดทำสื่อนำเสนอโครงการคุณธรรม

รายการ 5 บท

- ประกอบด้วย
- ปกนอก
 - ปกใน
 - กิตติกรรมประกาศ
 - บทคัดย่อ
 - ผังมโนทัศน์
 - บทที่ 1
- บทนำ
- บทที่ 2
- การดำเนินโครงการ
- บทที่ 3
- ผลการดำเนินงาน
- บทที่ 4
- การศึกษาวิเคราะห์
- บทที่ 5
- บทสรุปและข้อเสนอแนะ
- เอกสารอ้างอิง
 - ภาคผนวก

สรุปย่อ

- มีองค์ประกอบหลัก ดังนี้
1. หลักธรรมสำคัญ
 2. พระราชดำริ/พระราชดำรัส
 3. ประเด็นปัญหาหลัก
 4. กลุ่มเป้าหมาย
 5. กิจกรรมเด่น
 6. ผลที่เกิดขึ้น
 7. รายชื่อผู้รับผิดชอบโครงการ
 8. รายชื่อที่ปรึกษา
 9. ข้อมูลบุคลากร/ที่อยู่

แผนผัง

- ออกแบบเนื้อหาให้มีเนื้อหากระชับ มีการแสดงรูปภาพ ตาราง แผนภูมิประกอบให้สวยงาม โดยมีองค์ประกอบหลักครบถ้วนตามแบบสรุปย่อ

แผนป้าย

- มีองค์ประกอบหลัก ดังนี้
1. ชื่อโครงการ
 2. ชื่อสถานศึกษา
 3. รายชื่อที่ปรึกษาและผู้รับผิดชอบโครงการ
 4. ผังมโนทัศน์
 5. วิธีดำเนินงาน
 6. ผลการดำเนินงาน
- ข้อมูลสถิติ การประเมินผลสรุปผล เป็นต้น โดยมีการแสดงแผนภูมิ รูปภาพ ตาราง สัญลักษณ์ ฯลฯ

อื่นๆ

- เช่น เว็บไซต์คลิปเพชบุรี คลิปวิดีโอหนังสือออนไลน์ Powerpoint ฯลฯ

ขั้นตอนที่ 11 การจัดทำสื่อนำเสนอโครงการ

การจัดทำสื่อนำเสนอโครงการนั้น เป็นอีกทักษะที่จำเป็นที่ควรพัฒนาผู้เรียนให้เกิดขึ้น โดยเน้นที่ความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการสรุปประเด็นมาสื่อสารให้เข้าใจได้ง่าย กระชับ ชัดเจน โดยในระดับสถานศึกษานั้น ไม่จำเป็นต้องทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่ายาก เป็นภาระงานที่มากเกินไป สื่อโครงการที่เป็นเอกสารนั้นจึงไม่จำเป็นต้องบังคับให้ผู้รับผิดชอบโครงการทำเป็นเล่มรายงาน 5 บท เพียงแค่ทำเป็นใบสรุปย่อโครงการใน 1 หน้ากระดาษ หรือจัดทำเป็นแผ่นพับเผยแพร่โครงการ การจัดบอร์ดโครงการเน้นที่ความประหยัดและใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นสำคัญ ส่วนสื่ออื่น ๆ เช่น การจัดทำเป็นเพลงในเฟซบุ๊ก หรือพรีเซนต์เตชันทางคอมพิวเตอร์ (Power point) หรือคลิปวิดีโอ ไม่ควรบังคับให้เป็นทางเลือกจากความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละกลุ่ม

การโค้ชเพื่อการการจัดทำสื่อนำเสนอโครงการ มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1. ครูที่ปรึกษาเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้เรียนได้เลือกวิธีการนำเสนอเพื่อให้เกิดอิสระทางความคิด
2. ครูที่ปรึกษายกตัวอย่างการเลือกสื่อนำเสนอที่หลากหลายให้ผู้เรียนเพื่อค้นหาวิธีการนำเสนอของกลุ่มตัวเอง
3. ครูที่ปรึกษาจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ประหยัดให้กับผู้เรียน หรือสนับสนุนผู้เรียนให้จัดทำสื่อนำเสนอโครงการนั้น โดยเน้นที่ความคิดสร้างสรรค์ และทักษะการสรุปประเด็นมาสื่อสารให้เข้าใจได้ง่าย กระชับ ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 12

ตลาดนัดโครงการคุณธรรม/มหกรรมความดี

ขั้นตอนที่ 12 ตลาดนัดโครงการงานคุณธรรม/มหกรรมความดี

การนำเสนอโครงการ เป็นทักษะที่สำคัญของผู้รับผิดชอบโครงการทุกคนที่จะต้องทำหน้าที่ เป็น กัลยาณมิตร ทำการสื่อสารและถ่ายทอดความดีงามจากโครงการของตนเองออกสู่การรับรู้ของบุคคลอื่นและ สาธารณะ สมาชิกทุกคนในกลุ่มควรทำความเข้าใจในรายละเอียดและภาพรวมของโครงการทั้งหมด แล้ว ชักซ้อมการนำเสนอในประเด็นสำคัญ ๆ ไว้เพื่อเตรียมตัวสำหรับการนำเสนอในหลากหลายรูปแบบ เช่น การนำ เสนอหน้าแผ่นป้ายนิทรรศการโครงการในงานตลาดนัดโครงการงานคุณธรรม การนำเสนอโครงการ ด้วยการสัมภาษณ์ ชักถาม เพื่อให้คณะกรรมการและผู้มาชมนิทรรศการสามารถเข้าใจได้ในระยะเวลาอันจำกัด

ผู้รับผิดชอบโครงการทุกคน สามารถนำเสนอโครงการของตนเองได้ ผู้นำเสนอไม่จำเป็นต้อง เป็นนักพูด หรือคนที่พูดเก่งด้วยวาาศิลป์ ต้องมีความเข้าใจจริง ๆ บอกเล่างานที่ทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ สามารถทำให้คน ฟังเข้าใจได้ง่าย ว่าทำอะไร ได้ผลอย่างไร เกิดการเรียนรู้หรือการเปลี่ยนแปลงต่อตนเองและเพื่อนร่วมโครงการ อย่างไรบ้าง นำเสนอความจริงที่สื่อสารออกมาจากการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนที่ทำโครงการตามความเป็นจริง ซึ่งการนำเสนออย่างมีอาชีพสามารถฝึกฝนเพิ่มเติมในภายหลัง

ในระดับสถานศึกษานั้น หากมีการนำเสนอโครงการจำนวนมากพร้อม ๆ กัน ควรจัดเป็นนิทรรศการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะตลาดนัดโครงการงานคุณธรรม ที่ให้แต่ละโครงการได้นำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างกัน ซึ่งอาจให้มีการประเมินกันเอง โดยให้ประเมินหรือโหวตให้โครงการอื่นยกเว้นโครงการของตนเอง เป็นต้น ซึ่งจะดีกว่าการนำเสนอเฉพาะต่อหน้ากรรมการที่ละโครงการ เพราะจะได้รับการฝึกทักษะการนำเสนอ หลากรอบและสามารถหมุนเวียนผู้นำเสนอภายในกลุ่มได้ แต่หากนำเสนอเฉพาะหน้ากรรมการ ก็จะถูกฝึก การนำเสนอในสถานการณ์จริงได้เพียงรอบเดียวเท่านั้นและไม่ค่อยเป็นธรรมชาติ

การจัดงานตลาดนัดโครงการ สามารถจัดให้เป็นงานที่ใหญ่ขึ้นในรูปแบบ มหกรรมความดี ก็ได้ หากมี กิจกรรมอื่น ๆ ที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ ที่เน้น “ความดี” หรือ “คุณธรรม” ซึ่งเป็นหัวใจในการเชื่อมโยงทุก กิจกรรมเข้าด้วยกัน เช่น กิจกรรมพาเหรดโครงการงานคุณธรรม กิจกรรมเชียร์ความดี กิจกรรมกีฬาคุณธรรม กิจกรรมครอบครัวความดี กิจกรรมแผนที่คนดีในชุมชน งานแสดงบนเวทีที่เน้นคุณธรรม (ละครคุณธรรมเพลง แห่งความดี) เป็นต้น ความสำคัญอยู่ที่งานตลาดนัดโครงการงานคุณธรรมหรือมหกรรมความดีที่ผู้เรียนต้องร่วมกันจัด ขึ้นมาด้วยตนเอง ดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบโครงการคุณธรรมทุกโครงการจัดทำแผ่นป้าย (Board) นิทรรศการโครงการ แผ่นพับ เผยแพร่โครงการ Social Media เพื่อนำเสนอและสื่อสารโครงการที่ได้ดำเนินการ ต่อคณะกรรมการ ผู้เยี่ยมชมนิทรรศการ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน
2. เตรียมผู้นำเสนอโครงการ (ตามระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด) และตอบคำถามจากการสัมภาษณ์ ของคณะกรรมการ ผู้เยี่ยมชมนิทรรศการ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยมีหน้าที่ ดังนี้ กลุ่มที่ 1 เป็นผู้นำเสนอโครงการคุณธรรมของตนเอง กลุ่มที่ 2 เป็นผู้เยี่ยมชมโครงการ คุณธรรมของกลุ่มอื่น ๆ โดยชื่นชม ให้กำลังใจ และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์กับคณะผู้จัดทำ โครงการ
3. ผู้รับผิดชอบโครงการคุณธรรมรับฟังข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมจากคณะกรรมการและ ผู้เยี่ยมชมนิทรรศการ
4. ผู้รับผิดชอบโครงการคุณธรรมนำไปปรับปรุง พัฒนา ต่อยอดและขยายผลต่อไป

การโค้ชเพื่อการจัดทำตลาดนัดโครงการคุณธรรม/มหกรรมความดี มีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

1. จัดหาสถานที่ที่เหมาะสม เช่น ห้องประชุม ใต้ถุนอาคาร เพื่อสะดวกในการจัดตลาดนัดโครงการคุณธรรม
2. จัดหาอุปกรณ์ประกอบการนำเสนอให้เหมาะสม เช่น เทปขาว ขาดัง เป็นต้น
3. แนะนำมารยาทในการพูดนำเสนอและวิธีการเข้าช้อปปิ้งโครงการของกลุ่มอื่น
4. ชี้แจงการนำเสนอในรูปแบบตลาดนัด โดยให้แต่ละกลุ่มแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ทำหน้าที่เป็นผู้นำเสนอ (ผู้ขาย) กลุ่มที่ 2 ทำหน้าที่เป็นผู้รับฟังการนำเสนอของกลุ่มอื่น (ผู้ซื้อ)
5. แนะนำให้ผู้เรียนวางแผนการบริหารงานในเวลาที่กำหนด เนื่องจากการนำเสนอมีเวลาที่จำกัด ได้แก่ 7 นาที บนเวที 3 นาทีที่บริเวณแผ่นป้าย (Board)
6. กระตุ้นให้ผู้เรียนหาวิธีการนำเสนอโครงการที่น่าสนใจ เช่น ทำท่าประจำกลุ่มการร้องเพลง การนำเสนอด้วยนาฏาี่ยมั้ย้มแจ่มใส และสมาชิกทุกคนที่อยู่ในกลุ่มสามารถแสดงออกได้ทุกคนเพื่อสร้างบรรยากาศให้สนุกสนานและน่าสนใจ
7. สร้างความตระหนักว่าโครงการคุณธรรมเป็นผลงานของทุกคนที่ร่วมกันจัดทำขึ้นโดยตนเอง

โครงการคุณธรรมที่แท้จริง เป็นอย่างไร??

1. โครงการคุณธรรม เป็นโครงการที่คิดริเริ่มโดยผู้เรียนเอง ไม่ว่าจะเป็นการคิดงานใหม่หรือคิด ปรับปรุงจากงานเดิมที่เคยทำมาแล้วก็ได้ เป็นโครงการคุณธรรมที่มาจากแนวคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหา และมีความเป็นนวัตกรรม (Constructive & Creative)
2. มีการใช้หลักธรรม ในทางพระพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือหลักคุณธรรมหลักค่านิยมตามกาลเทศะของสมัยนิยม หรืออัญเชิญพระราชดำรัส/แนวพระราชดำริ/หลักทรงงาน มาใช้ เป็นหลักการหรือแนวทางในการดำเนินการโครงการได้อย่างสอดคล้องเหมาะสม มีการอธิบายเชื่อมโยงหลักธรรมหรือพระราชดำริ มาสู่แนวคิดในการทำโครงการหรือเชื่อมโยงมาสู่การปฏิบัติงานหรือกิจกรรม ต่าง ๆ ในโครงการได้เป็นที่เข้าใจ

3. ความเป็นโครงการ ที่มุ่งเน้นกระบวนการทางปัญญาที่เริ่มจากการสังเกตสำรวจค้นคว้าคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์จนเข้าใจในประเด็นโครงการได้ตลอดสายถึง ปัญหา-สาเหตุ-เป้าหมาย-ทางแก้ ทั้งนี้การวิเคราะห์ความเป็นเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกัน ควรเริ่มจากการพิจารณาว่าปัญหาที่เลือกมาทำโครงการนั้น ระบุได้เป็นประเด็นที่ชัดเจนหรือไม่ แล้วจึงวิเคราะห์เชื่อมโยงต่อไปได้ว่า ปัญหานั้นมีสาเหตุ มาจากอะไร ทั้งสาเหตุหลักและปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ โดยพิจารณาว่ามีความเป็นเหตุเป็นผลที่น่าเชื่อถือและสอดคล้อง กับข้อเท็จจริงต้องพิจารณาว่ามีการวางเป้าหมาย ได้ชัดเจน และรับกันกับปัญหาที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยปกติทั่วไปเป้าหมายต้องมีสถานะตรงข้ามกับปัญหา เช่น ตั้งปัญหาไว้ว่า “ผู้เรียนมีพฤติกรรมไม่รักษาความ สะอาด ทั้งขยะ ไม่ลงถัง ส่งผลให้สถานศึกษาสกปรก” เป้าหมายก็ต้องวางในลักษณะตรงข้ามกันคือ “ผู้เรียนช่วยกันรักษา ความสะอาด ทั้งขยะได้ลงถัง ส่งผลให้สถานศึกษาสะอาด” โดยระบุรายละเอียด เพิ่มเติมให้ชัดว่า ขอบเขต และเป้าหมายเชิงปริมาณ-เชิงคุณภาพ เป็นอย่างไร และเมื่อเห็นปัญหาสาเหตุ และวางเป้าหมายได้ชัดแล้ว ก็ต้องพิจารณาต่อว่า จะมีวิธีการ/กิจกรรม/การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์และ รณรงค์อะไร อย่างไรบ้าง เพื่อไปสู่เป้าหมายให้ได้ และวิธีการหรือกิจกรรมเหล่านี้แก้ปัญหาที่สาเหตุหลัก และแก้ที่ปัจจัยแวดล้อมที่ทำให้เกิดปัญหาหรือไม่ เพราะการแก้ปัญหาที่ดีที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ คือ การแก้ปัญหาที่สาเหตุนั่นเอง การมีข้อมูลสถิติและนำเสนอข้อมูลสถิติที่ได้จากการทำงานมานั้นให้เหมาะสม เข้าใจง่าย ทำให้ผู้อ่าน เห็นที่มาที่ไปได้ชัด เห็นการเปลี่ยนแปลงและความสำเร็จของโครงการได้ชัด ทั้งนี้ ต้องระวังว่าไม่ได้ไปเน้นการทำข้อมูลสถิติ ที่ยุ่งยากทางวิชาการมากเกินไป มากเกินกว่าระดับการ ศึกษาของเด็กและเยาวชน ในขั้นตอนของข้อมูลสถิตินี้ ครูที่ปรึกษาสามารถช่วยแนะนำวางแผนให้กับ ผู้เรียนได้
4. ประเด็นที่เลือกทำโครงการมีคุณประโยชน์ในการแก้ปัญหาด้านความเสื่อมทรามทางศีลธรรม โดยเฉพาะ เป็นการแก้ปัญหาของสถานศึกษาหรือชุมชนของตนเองเป็นสำคัญ เช่น มุ่งปรับแก้พฤติกรรมเสี่ยงของผู้เรียน มุ่งเน้นงานจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม มุ่งส่งเสริมความอบอุ่นในครอบครัวและมุ่งเสริมสร้างความสามัคคีเข้มแข็งในชุมชน เป็นต้น
5. ความเป็นไปได้ของร่างโครงการ หรือผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ที่บรรลุผลได้ตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ ของโครงการที่ตั้งไว้ รวมทั้งการทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการแก่ผู้เรียนได้จริง ทั้งทาง ด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา แม้จะมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและปัจจัยต่าง ๆ ทั้งนี้ไม่ควรยึดติดสืบนแนวคิดของเด็กว่า ทำไม่ได้ แต่ควรเป็นกรพิจารณาเชิงแนะนำและให้กำลังใจแก่ผู้เรียนในการทำโครงการต่อไป
6. การสร้างความมีส่วนร่วมแก่บุคคลหลายฝ่ายโดยเฉพาะชุมชน (บ-ว-ร: บ้าน-วัด-โรงเรียน) ได้มากที่สุด
7. การพึ่งตนเองได้ ด้วยความขยันหมั่นเพียรทำงานจริง การแสดงออกถึงความมุ่งมั่นทุ่มเท เพียรพยายาม ของกลุ่มเยาวชนเองจนเป็นที่ประจักษ์ โดยมีช่วงเวลาทำงานจริงไม่น้อยกว่า 2 เดือน ต่อ 1 ภาคการศึกษา (ไม่รวมเวลาที่ทำงานเอกสาร) การทำงานลงสู่กลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่องจนสามารถลงสู่วิถีชีวิตปกติของ คนในโรงเรียนหรือชุมชนได้จนเกิดการยอมรับและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้จริง

8. การสืบต่อไปได้อย่างยั่งยืน ได้แก่ การมีแผนงานในอนาคตที่ชัดเจนและเป็นไปได้สูง มีการสืบทอดของกลุ่มแกนนำไปยังรุ่นน้องรุ่นต่อไปได้ และมีวิธีการระดมทุนหรือการแสวงหาแหล่งที่มาของงบประมาณเพิ่มเติมได้เอง เป็นต้น
9. นำเสนอได้อย่างสร้างสรรค์ ทั้งเทคนิควิธีการและกิจกรรมารยาทที่ดี ทั้งนี้ กลุ่มเยาวชนผู้รับผิดชอบโครงการสามารถใช้ทักษะวิธีการทางศิลปะ ดนตรี กีฬา การแสดง สื่อเทคโนโลยี เป็นต้น มาบูรณาการและประยุกต์ใช้ร่วมได้ เพื่อสร้างความน่าสนใจในการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น รวมทั้งการแสดงออกที่ดี มีกิจกรรมารยาทและบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับกาลเทศะ ที่ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ

ทั้งนี้ การฝึกฝนทักษะการนำเสนอ มิใช่การฝึกซ้อมเพียงเพื่อสร้างภาพความสำเร็จของงานให้ถูกใจกรรมการเท่านั้น แต่เป็นทักษะการสื่อสารความดี การบอกเล่าความดีที่ตนเองได้ทำจริงได้อย่างน่าสนใจและสร้างความเข้าใจได้ชัดเจนในเวลาอันจำกัด ภายใต้วิธีการและสถานการณ์ที่หลากหลาย

“เด็กคิด เด็กทำ เด็กนำเสนอ”